

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Сога М.

У статті проаналізовано та охарактеризовано різні підходи до визначення поняття “адміністративна послуга”, проведено порівняльний аналіз надання адміністративних послуг в Україні та Республіці Польща, визначено шляхи розвитку та удосконалення вітчизняного законодавства у сфері надання адміністративних послуг.

Ключові слова: адміністративна послуга, адміністрація, центри надання адміністративних послуг, принцип “єдиного вікна”.

В данній статтє проанализированы и охарактеризованы различные подходы к определению понятия “административная услуга”, проведен сравнительный анализ предоставления административных услуг в Украине и Республике Польша, определены пути развития и совершенствования отечественного законодательства в сфере предоставления административных услуг.

Ключевые слова: административная услуга, администрация, центры предоставления административных услуг, принцип “единого окна”.

This article analyzes and describes different approaches to the definition of “administrative services”, a comparative analysis of administrative services in Ukraine and Poland, the ways of development and improvement of national legislation in the field of administrative services.

Keywords: administrative services, administration, centers of administrative services, the principle of “one window”.

Україна знаходиться на етапі формування соціальної, правової та демократичної держави. Саме тому Верховною Радою України прийнято низку законів, норми яких направлені на вдосконалення взаємовідносин між державою та громадянами. Одним з таких законів і є Закон України “Про адміністративні послуги” від 6 вересня 2012 року, який передбачає ряд позитивних моментів у сфері надання адміністративних послуг: упровадження ідеології служіння держави громадянам; упорядкування внутрішніх процедур надання адміністративних послуг; закріплення поняття “адміністративний збір”; запровадження принципу “єдиного вікна”.

На основі аналізу наукових праць В.П. Тимошука та А.В. Юрмача в цій сфері, адміністративну послугу можна розглядати у двох теоретичних аспектах:

1) як публічно-владну діяльність адміністративного органу, спрямовану на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації прав фізичної та юридичної особи, яка здійснюється за заявою цієї особи;

2) як результат публічно-владної діяльності адміністративного органу, спрямованої на забезпечення (юридичне оформлення) умов для реалізації суб’єктивних прав фізичної або юридичної особи, яка здійснюється за заявою юридичної особи [1].

Вітчизняний дослідник Г.М. Писаренко зазначає, що поняття “адміністративні послуги” насамперед указує на суб’єкта, який надає такі послуги, - на адміністрацію, адміністративні органи. Водночас, на думку професора В.В. Коваленка, адмі-

ністративна послуга - це правовідносини, що виникають при реалізації суб’єктивних прав фізичної або юридичної особи за їх заявою в процесі публічно-владної діяльності адміністративного органу для отримання певного результату [3].

Професор Т.О. Коломоєц розглядає адміністративні послуги як діяльність уповноважених законом органів публічної адміністрації (органів виконавчої влади та місцевого самоврядування), спрямована на забезпечення передбачених законом прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, які проявили ініціативу в їх реалізації [2].

У загальному аспекті адміністративна послуга - це адміністративна процедура, яка здійснюється за заявою (ініціативою) фізичних та юридичних осіб. При цьому не має значення, чи зобов’язані ці особи звертатися за такою послугою, як, наприклад, отримання паспорта, чи це лише їхнє право, як у разі отримання відповідної ліцензії чи дозволу.

Що стосується позиції законодавця, то згідно зі ст. 1 Закону України “Про адміністративні послуги” від 6 вересня 2012 року адміністративну послугу він розглядає як результат здійснення владних повноважень суб’єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов’язків такої особи відповідно до закону [5].

Як бачимо, юридичним фактом для надання адміністративної послуги парламентар бачить у поданні заяви, яка на отримання адміністративної послуги подається в письмовій чи усній формі.

Письмова заява може бути подана суб’єкту надання адміністративної послуги особисто, надіслана поштою або, у випадках, передбачених законом, за допомогою засобів телекомунікаційного зв’язку [5].

Варто зазначити, що у всіх розвинених країнах дії, які в українському законодавстві визначені як “адміністративні послуги”, є переважно платними. Винятки щодо оплати споживачами таких послуг, як і в Україні, стосується переважно сфери соціального забезпечення й окремих послуг, зокрема:

надання статусу та видача посвідчень: “ветеран праці”, “учасник війни”, “сім’я, загиблого (померлого) ветерана війни”, “інвалід війни”, “жертва нацистських переслідувань”;

прийняття рішення про призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг;

підготовка документів для видачі посвідчень і вкладок до них громадянам, постраждалим унаслідок аварії на ЧАЕС та їх дітям;

надання одноразової грошової допомоги інвалідам, дітям-інвалідам і непрацюючим малозабезпеченим громадянам;

видача торгового патенту;

видача свідоцтва платника єдиного податку;

реєстрація довідки про відсутність у суб’єктів підприємницької діяльності за межами України валютних цінностей і майна та інші.

Натомість, у Законі Республіки Польщі “Про скарбо-

© М. Сога, 2014

вий збір” від 16 листопада 2006 року, три чверті обсягу якого складає таблиця, опціями якої є найменування послуг (засвідчення документів, видача дозволів тощо), а також розміри плати за послуги в абсолютному вимірі в грошових одиницях. Це все дає можливість дізнатися, який саме вид послуги необхідний особі та яка плата за нього стягується.

Окрім питання платності послуг, в Україні наразі відсутній закон з переліком адміністративних послуг, які надаються органами державної влади фізичним та/або юридичним особам, що, у свою чергу, створює певні проблеми з тим, який розмір плати за цю послугу, та на практиці виникає проблема “роздроблення” послуги на декілька окремих оплачуваних послуг.

На сьогодні проект Закону України “Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання” [6] складається з двох додатків. У першому додатку міститься перелік адміністративних послуг без урахування документів дозвільного характеру, який містить 842 таких адміністративних послуг, у другому додатку міститься перелік документів дозвільного характеру, що належать до адміністративних послуг, який містить 148 адміністративних послуг. На нашу думку, таке вирішення питання хоч і не є ідеальним варіантом систематизації адміністративних послуг, але це вже є прогресивним кроком у напрямку вдосконалення законодавства в цій сфері.

Варто зазначити, що для України позитивним є досвід поляків щодо організації надання адміністративних послуг, зокрема створення централізованої системи відділів обслуговування мешканців.

Так, у Варшаві, яка поділяється на 18 районів, указані відділи мають назву “дільниці”, у кожній з яких свій відділ обслуговування мешканців. Це зроблено задля забезпечення мешканців міст належною якістю послуг і прискорення надання таких адміністративних процедур.

Дещо іншою є організація надання адміністративних послуг в Україні, де створено систему Центрів адміністративних послуг, однак функціонує з них дуже мало. Більше того, в окремих областях створено лише один-два таких Центри.

Це є негативним моментом у порівнянні з системою Польщі, адже в такий спосіб не вирішується питання черг і швидкого отримання адміністративної послуги.

Достатньо вирішеним питанням надання в Польщі адміністративних послуг є поінформованість громадян про такі послуги. Так, у Польщі на веб-сайтах відділів обслуговування мешканців містяться бланки документів, необхідних для звернення до будь-якого з 18-ти локальних “відділів” у дільницях. Також позитивним моментом є те, що на цих сайтах є розділ, в якому міститься повний перелік адміністративних послуг, які надаються певним “відділенням”. Щодо кожної послуги існує детальна інформація: номер картки (бланк заяви, яку необхідно заповнити); необхідні до подання документи; місце подання документів та отримання рішення у справі, порядок оплати послуг, термін надання споживачам відповіді тощо.

Варто зазначити, що в Україні досвід поляків також запроваджується, але мають місце організаційні прогалини, які проявляються в недосконалії роботі сайтів, але це більше технічні проблеми, аніж проблеми нормативно-правового характеру. Тоді як у відділі обслуговування мешканців Республіки Польщі особа має можливість вирішити власні справи в одному місці; отримати блан-

ки документів у справі й допомогу при їх заповненні; отримати інформацію щодо процедур вирішення справ з доступних інформативних матеріалів в установі або в електронний спосіб у Довіднику Відвідувача на порталі “Віртуальна столиця”; спостерігати прозорість процедури й відчути позитивну атмосферу; отримати обслуговування професійно, компетентно та ввічливо.

Також згідно з розпорядженням Кабінету міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 523-р частина послуг, які надавалися підрозділами міграційної служби, будуть надаватися створеними місцевими державними адміністраціями центрами надання адміністративних послуг. Так, на центри надання адміністративних послуг покладено послуги з оформлення та видачі паспорта громадянина України, також зі зміною прізвища та замість пошкодженого, загубленого або викраденого, вклеюванням фотографій при досягненні 25-ти і 45-ти річного віку, реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання й місця перебування особи, а також видачі довідок про реєстрацію місця проживання й місця перебування.

Як бачимо, українська система надання адміністративних послуг знаходиться на рівні становлення й потребує прийняття ряду нових законів, які б ліквідували прогалини в нашому законодавстві та посилили б зв’язок держави з громадянином. На нашу думку, є нагальним прийняття Закону України “Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання”, який визначить перелік адміністративних послуг, які надаються державою та розмір плати за них.

Література

1. Тимошук В. Адміністративні послуги: Посібник / [В. Тимошук]; Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні - DESPRO”. - К.: ТОВ “Софія-А”. - 2012. - 104 с.
2. Коломоєц Т.О. Адміністративне право України // Вид-во 2012 р. - [Електронний ресурс]: http://pidruchniki.ws/1089030455826/pravo/administrativne_pravo_ukrayini_-_kolomoyets_to
3. Коваленко В.В. Курс адміністративного права України // Вид-во 2012 р. - [Електронний ресурс]: http://pidruchniki.ws/1896080148173/pravo/kurs_administrativnogo_prava_ukrayini_-_kovalenko_vv
4. Науково-практичний коментар до Закону України “Про адміністративні послуги” / За заг. ред. В.П. Тимощука. - К.: ФОП Москаленко О.М. - 392 с.
5. Про адміністративні послуги: Закон від 06.09.2012 № 5203-VI. / Верховна Рада України. - [Електронний ресурс]: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>
6. Про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання (проект) - [Електронний ресурс]: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0463.html

*Сога М.,
студент юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Надійшла до редакції: 18.09.2014*